

รายงาน
ของ
คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต
พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการธิการ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และให้คณะกรรมการคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. เป็นผู้พิจารณา ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกษิต์เดช ชูติมันต์	๒. นางสาวกิตต์ธัญญา วาจาดี
๓. นางสาวเกศศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	๔. นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร
๕. นางสาวชนก จันทาทอง	๖. นายชานันท์ ยอดหงษ์
๗. นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ	๘. นางณัฐนันท์ อัสวเลิศศักดิ์
๙. นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	๑๐. นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนกฤต จิตรอารีย์รัตน์	๑๒. นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๓. นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้ออคชิ	๑๔. นายพรชัย ตระกูลวรานนท์
๑๕. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	๑๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๑๗. นายวิรัช พันธุมะผล	๑๘. นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์
๑๙. นายสมบัติ เดียววิศเรศ	๒๐. นายสรชิต สุจิตต์
๒๑. นายสุพล พันธุมโน	๒๒. นายสุรชาติ เทียนทอง
๒๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	๒๔. นายอนุชา นาคาศัย
๒๕. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	

/บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

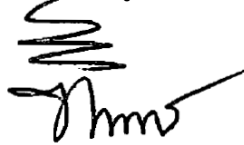

(นายอนุชา นาคาศัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักกรรมการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๓๑๐

สำเนาถูกต้อง

(นางทิฆัมพร กาญจนภาค)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

เผ่าพันธุ์ นวลสง/ร่าง
ตรีทิพนิภา ธาณี/พิมพ์
จินดารักษ์ แสงกาญจนวิษ/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ อัจฉรา สวนสมุทร, สกนธ์ พรหมบุญตา, นฤพนธ์ ฤทธิจันทร์

ครั้งที่ ๒ เผ่าพันธุ์ นวลสง, เฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

ครั้งที่ ๓ จินดารักษ์ แสงกาญจนวิษ

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และให้คณะกรรมการวิสามัญคณะเดียวกันกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. เป็นผู้พิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี เป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายอนุชา นาคาศัย	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นางมุกดา พงษ์สมบัติ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายวิรัช พันธุมะผล	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นางสาวธนิภานต์ พรพงษาโรจน์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายชานันท์ ยอดหงษ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๙) นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๐) นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้อ็อคซิ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๒) นางสาวชนก จันทาทอง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ ดังนี้

- (๑) นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์
- (๒) นายกิตตินันท์ ธรรมธัช
- (๓) นางสาวแคทลียา เดลแมร์
- (๔) นางสาวจิตติรัตน์ ตันตสิรินทร์
- (๕) นายจิติ ปิเลียน
- (๖) นายฉัตรชัย เอมราช
- (๗) นางสาวชมพูนุท นาครทรรพ
- (๘) นายณัฐอร นพเคราะห์

- (๙) นายณัฐวรณชัย เลอเกียรติกุล
- (๑๐) นายทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล
- (๑๑) นายทศพร นพวิชัย
- (๑๒) นายทัชชกร สัมมะสุต
- (๑๓) ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ
- (๑๔) นายธนกร วงษ์ปัญญา
- (๑๕) นายธนวัฒน์ ธนกิจอารักษ์
- (๑๖) นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวานิชย์
- (๑๗) นายนฤบดีนทรา ศรีศิริวาร
- (๑๘) นายนาดา ไชยจิตต์
- (๑๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาริณา ศรีวินิชย์
- (๒๐) นายพลภัฏฐ์ เจริญไทยทวี
- (๒๑) ศาสตราจารย์ไพโรจน์ กัมพูสิริ
- (๒๒) นายยอดฉัตร ตสาริกา
- (๒๓) นางสาวรังษิมา ทองพันซัง
- (๒๔) นางสาวรภมล สุขเมธสิทธิกุล
- (๒๕) นายวิริยะ ก้องศิริวงศ์
- (๒๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิตา วิมลคุณารักษ์
- (๒๗) นางสาวसानฝัน จิตต์มิตรภาพ
- (๒๘) นางสาวสายใย สระแก้ว
- (๒๙) นายสำรवल ดอกคำ
- (๓๐) นายสุเมธ ศรีเมือง
- (๓๑) นายสุรพงษ์ ชุนแพ้ว
- (๓๒) นางสาวสุรัสวดี เจียมสุวรรณ
- (๓๓) นายอภิวัฒน์ อภิวัฒน์เสรี
- (๓๔) รองศาสตราจารย์อานนท์ มาเม้า

๓. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้ง นายเผ่าพันธุ์ นวลส่ง นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๓ วรรคสี่

๔. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๔.๑ กระทรวงการคลังกรมสรรพากร

(๑) นางสาวรจนา พรหมจิตร	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ
(๒) นายเสริมศักดิ์ มัยญะกิต	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๓) นายณัฐวัตร อธิโกโยธิน	นักตรวจสอบภาษีชำนาญการ
(๔) นางสาวทิพย์ธิดา สุธาพร	นักวิชาการภาษีชำนาญการ
(๕) นางสาวอรณัฐธา สบายรูป	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(๑) นางสาวศศิวิมล ถาวรพงษ์สถิต	นิติกรชำนาญการ
(๒) นายสุรียัน สุปินะ	นิติกร

๔.๒ กระทรวงการต่างประเทศกรมองค์การระหว่างประเทศ

(๑) นายพีชภพ มงคลนาวิน	รองอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวอติกานต์ ดิลกวัฒนา	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)
(๓) นายชนกานต์ เลิศสถิต	นักการทูตปฏิบัติการ

๔.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑) นางอัจฉริยา ทวีสุข	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
(๒) นางสาวพรรณรัตน์ ชัยกิตติกรณ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากฎหมาย
กองกฎหมาย
(๓) นายไตรรัตน์ ฟ้าปกาสิต	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๔) นางอาภรณ์ อำไพจิตต์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
(๕) นายจตุรภัทร์ คชศิลา	นิติกรชำนาญการ
(๖) นางสาวณิชากร วิรัตน์นันท	นิติกรปฏิบัติการ
(๗) นางสาวรดากร สฟโซค	นิติกรปฏิบัติการ
(๘) นายจิตบุณย์ จันทร์รัศมีวิไล	นิติกร
(๙) นางสาวกรรณห์ บัวกาญจน์	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานช่วยด้านกฎหมาย

๔.๔ กระทรวงมหาดไทยกรมการปกครอง

(๑) นายธีรภัทร มีอารีย์	ผู้อำนวยการส่วนนิติกรงานทะเบียน
(๒) นายปรีชา อนันต์วรนาถ	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป
(๓) นายพนัส คุณชื่น	หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทะเบียน
สิทธิและสถานภาพบุคคล
(๔) นายธนากร บันลือสินธุ์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
(๕) นายธวัชชัย ทองตรี	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

(๖) นายพงษ์สุกร ประสทธิเขตวิทย์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
(๗) นายสมชาย วงศ์พัฒน์วุฒิ	นิติกรชำนาญการ
(๘) นางสาวเสาวลักษณ์ สังข์น้อย	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
๔.๕ <u>กระทรวงยุติธรรม</u>	
<u>กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ</u>	
(๑) นางสาวนรีลักษณ์ แพไชยภูมิ	ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวฉัตรภรณ์ ดิษฐศรีพร	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
(๓) นายศุภณัฐ แก้วเล็ก	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
๔.๖ <u>กระทรวงแรงงาน</u>	
(๑) นางสาวเพียงจิต บุญฮวด	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๒) นายวาทิต โชติศิริ	นิติกรชำนาญการ
๔.๗ <u>กระทรวงศึกษาธิการ</u>	
(๑) นางสาวทานีย์ เมฆหมอก	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๒) นายสรรคชัย ชูเมือง	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวนันทน์ พงษ์สมถ้อย	นิติกรชำนาญการ
(๔) นางสาวธิดารัตน์ มนต์เกษมศักดิ์	นิติกรปฏิบัติการ
๔.๘ <u>กระทรวงสาธารณสุข</u>	
(๑) นางสาวนิญดา เศรษฐวัฒนา	นิติกรชำนาญการ
(๒) นางสาวทิพวรรณ อัฐนาถ	นิติกรปฏิบัติการ
๕.๙ <u>สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</u>	
(๑) นายคณันท์ ชัยชนะ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
(๒) นางสาวรัชนีกร ลาภวนิชชา	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๕.๑๐ <u>สำนักงานศาลยุติธรรม</u>	
(๑) นางพัชรพร โรจนสโรช	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(๒) นางสาวพีรยา จันทร์ศิริไพบูลย์	นิติกรปฏิบัติการ
(๓) นางสาวผณิตา เพชรกาฬ	นิติกรปฏิบัติการ
(๔) นายศุภกฤต ลือพัฒนสุข	นิติกรปฏิบัติการ
(๕) นางสาวปาไลตา บุญอ่อน	นิติกร
(๖) นายอดิรุจ เพ็ชรกุล	นิติกร

๕. ผู้ซึ่งคณะกรรมการการวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

รองศาสตราจารย์อานนท์ มาเฝ้า	อาจารย์ประจำศูนย์กฎหมายแพ่ง ศูนย์กฎหมายมหาชน และศูนย์นิติศึกษาทางสังคม ประวัติศาสตร์ และปรัชญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
-----------------------------	---

๖. ผลการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการการวิสามัญได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ส่งให้สภาผู้แทนราษฎรตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๓๕๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๕ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญอย่างรอบด้านตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๗. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๘ คน คือ

- (๑) นางสาวญาณธิดา บัวเพื่อน
- (๒) นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ
- (๓) นายณัฐวุฒิ บัวประทุม
- (๔) นายธีรรัชชัย พันธุมาศ
- (๕) นางสาวเบญจา แสงจันทร์
- (๖) นายวรภพ วิริยะโรจน์
- (๗) นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน
- (๘) นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา

๘. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒/๑ แก้ไขมาตรา ๔๓

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมะผล ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๓ ภูมิลำเนาของคู่สมรส ได้แก่ถิ่นที่อยู่คู่สมรสอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส เว้นแต่คู่สมรสฝ่ายใดได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๒ แก้ไขมาตรา ๑๙๓/๒๒

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๒ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๒ ดังนี้

“มาตรา ๒/๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙๓/๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙๓/๒๒ อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส ถ้าจะครบกำหนดก่อน
หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปี
นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๓ แก้ไขมาตรา ๑๔๓๕ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๓
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๓ ดังนี้

“มาตรา ๒/๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๓๕ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๕ การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลและบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุ
สิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๔ แก้ไขมาตรา ๑๔๓๗ **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๔ ดังนี้

“มาตรา ๒/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๗ การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายผู้หมั้นได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่ผู้รับหมั้นเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น

เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น

สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายผู้หมั้นให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม หรือผู้ปกครองฝ่ายผู้รับหมั้น แล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่ผู้รับหมั้นยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นหรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายผู้รับหมั้นต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ฝ่ายผู้หมั้นเรียกสินสอดคืนได้

ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๑๒ ถึงมาตรา ๔๑๘ แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๕ แก้ไขมาตรา ๑๔๓๘

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๕ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวฤติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๕ ดังนี้

“มาตรา ๒/๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๘ เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายผู้รับหมั้นเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายผู้หมั้นด้วย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๖ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๐

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๖
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๖ ดังนี้

“มาตรา ๒/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๐ ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งบุคคลหรือบุคคลนั้น

(๒) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการ
ในฐานะเช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริต
และตามสมควร

(๓) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่น
อันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางทำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส

ในกรณีที่ผู้รับหมั้นเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่า ของหมั้นที่ตกเป็น
สิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่ผู้รับหมั้นพึงได้รับ
หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นก็ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๗ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๗
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๗ ดังนี้

“มาตรา ๒/๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๑ ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นตาย ผู้รับหมั้นไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายผู้หมั้น”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๘ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๒

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๘ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๘ ดังนี้

“มาตรา ๒/๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๒ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ผู้หมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้ผู้รับหมั้นคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๙ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๓

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๙ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๙ ดังนี้

“มาตรา ๒/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้หมั้นทำให้ผู้รับหมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้หมั้นนั้น ผู้รับหมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๐ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๕

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๐

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๐
ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๔๔๕ บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้น
ของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา ๑๔๔๒
หรือมาตรา ๑๔๔๓ แล้วแต่กรณี”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๑ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๖

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๑

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๑
ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๔๔๖ บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือ
พยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอกเลิก
สัญญาหมั้น”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๒ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๗/๑ วรรคสาม คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๒
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๒
ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๔๗/๑ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ ให้มีอายุความ
หกเดือนนับแต่วันที่ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียก
ค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการ
ดังกล่าว””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๓ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๘
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ
เป็นมาตรา ๒/๑๓ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะกระทำได้อต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบแปดปี
บริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้””

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๓
ออกทั้งมาตรา

นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ
เป็นมาตรา ๒/๑๓ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะกระทำได้อีกต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้””

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาอุติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๓ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้””

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๔ แก้ไขมาตรา ๑๔๔๘

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๔ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาอุติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๔ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ””

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒/๑๕ แก้ไขมาตรา ๑๔๕๐

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒/๑๕ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑๕
ดังนี้

“มาตรา ๒/๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๐ บุคคลสองคนซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี
เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติ
ดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็ญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓ แก้ไขมาตรา ๑๔๕๒

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนายวรภพ วิริยะโรจน์
ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๒ ~~ชายหรือหญิง~~บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำการสมรสในขณะที่ตน
มีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ไม่ได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา
แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติม
ความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๒ ~~ชายหรือหญิง~~บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำการสมรสในขณะที่ตน
มีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ไม่ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑ แก้ไขมาตรา ๑๔๕๘

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑ ดังนี้

“มาตรา ๓/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลสองคนยินยอมเป็นคู่สมรสกัน
และต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึก
ความยินยอมนั้นไว้ด้วย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๐ วรรคหนึ่ง

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒ ดังนี้

“มาตรา ๓/๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๐ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อ
นายทะเบียนได้เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่
ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าบุคคลทั้งสองนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติ
ภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของบุคคล
ทั้งสองนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่
วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้
นายทะเบียนจดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้
ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรส
ต่อนายทะเบียนแล้ว”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๓ แก้ไขชื่อหมวด ๓

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓ ดังนี้
“มาตรา ๓/๓ ให้ยกเลิกชื่อในหมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา และให้ใช้
ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๔ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๔

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๔ ดังนี้
“มาตรา ๓/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๑ คู่สมรสต้องอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส

คู่สมรสต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๕ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๒

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๕

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๕ ดังนี้

“มาตรา ๓/๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๔๖๒ ในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส
โดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุก
อย่างมาก คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้
หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาต
ให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะ
เลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๖ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๓

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๖
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๖ ดังนี้

“มาตรา ๓/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๔๖๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ
หรือเสมือนไร้ความสามารถ คู่สมรสฝ่ายหนึ่งยอมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย
หรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๗ แก้ไขชื่อหมวด ๔

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๗
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๗ ดังนี้
“มาตรา ๓/๗ ให้ยกเลิกชื่อในหมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามมีภริยา และให้ใช้
ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๘ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๕ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมาศ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๘
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๘ ดังนี้
“มาตรา ๓/๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๕ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๕ ถ้าคู่สมรสมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษ
ก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๙ แก้ไขมาตรา ๑๔๖๙ **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมาศ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๙
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๙ ดังนี้
“มาตรา ๓/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๙ สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นคู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๐ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๐

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๐ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวฤติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๐ ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๐ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินสมรส””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๑ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๕

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๑ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวฤติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๑ ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๕ ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสารนั้นก็ได้”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๒ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๖

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๒

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวศุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวณัฐธิดา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๒ ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖ คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

(๓) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(๔) ให้กู้ยืมเงิน

(๕) ให้โดยเสนาหา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

(๖) ประนีประนอมยอมความ

(๗) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(๘) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๓ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๖/๑ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๓
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๓
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๗๖/๑ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปน้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖/๑ คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๑๔๗๖ ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติ
ในมาตรา ๑๔๖๕ และมาตรา ๑๔๖๖ ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้
ในสัญญาก่อนสมรส”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๔ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๗
มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๔
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปน้แทน

“มาตรา ๑๔๗๗ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับ
การสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนี้อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้
หรือดำเนินคดีดังกล่าวให้ถือว่าเป็นหน้าที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๕ แก้ไขมาตรา ๑๔๗๙
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๕
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๕
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๙ การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องได้รับความยินยอม
ร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๖ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๑
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๖
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๖
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๑ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรส
ที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๗ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๒

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๗

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๗
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๒ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส
แต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว
ตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว
เป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๘ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๓

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๘

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๘
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๓ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส
แต่ฝ่ายเดียว ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการ

จัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๑๙ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๔ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๑๙

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๑๙
ดังนี้

“มาตรา ๓/๑๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๘๔ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส

(๑) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด

(๒) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง

(๓) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส

(๔) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๕) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๐ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๔/๑ **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๐

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๐
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔/๑ ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามมาตรา ๑๔๘๒ มาตรา ๑๔๘๓ หรือมาตรา ๑๔๘๔ ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๑ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๕

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๑

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธรธรรม สוברรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๑ ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๕ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๒ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๖

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๒

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๒ ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๖ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา ๑๔๘๒ วรรคสอง มาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔ มาตรา ๑๔๘๔/๑ หรือมาตรา ๑๔๘๕ อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา ๑๔๙๑ มาตรา ๑๔๙๒/๑ หรือมาตรา ๑๕๙๘/๑๗ หรือเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๓ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๗

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๓

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๓ ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๗ ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสีทธิระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าชดเชยธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๔ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๘
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๔
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๘ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบส่วนตัวเพื่อชำระหนี้
ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระ
ด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๕ แก้ไขมาตรา ๑๔๘๙
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๕
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๕
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๙ ถ้าคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรส
และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๖ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๐

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๖
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๖
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๐ หน้าที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหน้าที่คู่สมรสฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้

(๑) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว
การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตร
ตามสมควรแก่อัธยาศัย

(๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน

(๔) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่ง
ได้ให้สัตยาบัน”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๗ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๗
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๗
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๑ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สิ้นสมรส ย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๘ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๒ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๘
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๘
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๒ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

“มาตรา ๑๔๙๒ เมื่อได้แยกสิ้นสมรสตามมาตรา ๑๔๘๔ วรรคสอง มาตรา ๑๔๙๑
หรือมาตรา ๑๔๙๘/๑๗ วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัว
ของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ
ตามมาตรา ๑๔๗๔ (๒) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๒๙ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๒/๑ **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๒๙
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๒๙
ดังนี้

“มาตรา ๓/๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๒/๑ ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลง เพราะคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๓๐ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๓

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๐

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๐ ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๓ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๓๑ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๘ วรรคหนึ่ง

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๑

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวฤติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๑ ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๘ การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๓๒ แก้ไขมาตรา ๑๔๙๙
วรรคหนึ่งและวรรคสอง

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๒ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวฤติ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๒ ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๑๔๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

**มาตรา ๓/๓๓ แก้ไขมาตรา ๑๕๐๔ วรรคสอง คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น**

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๓
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๓ ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๔ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนบุคคลมีอายุครบตามมาตรา ๑๕๔๘
หรือเมื่อบุคคลนั้นมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา ๑๕๔๘ ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่
เวลาสมรส”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

**มาตรา ๓/๓๔ แก้ไขมาตรา ๑๕๐๘ วรรคสอง คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น**

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๔ ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๘ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็น
คนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ
ตามมาตรา ๒๘ ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริต
ที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้
แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่ง
ให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของ
บุคคลดังกล่าวนั้นเสียด้วย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓/๓๕ แก้ไขมาตรา ๑๕๑๕

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓/๓๕

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญญา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓/๓๕
ดังนี้

“มาตรา ๓/๓๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดย
ความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔ แก้ไขมาตรา ๑๕๑๖

มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นางสาวณัฐภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไข
เพิ่มเติมความในมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๖ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

(๑) สามีหรือภริยา คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการเลียดหรือยกย่องผู้อื่นฉนั้น ภริยา
หรือสามี คู่สมรสหรือฉนั้นคู่ชีวิต เขีนชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่น เขีนชู้ หรือกระทำกับผู้อื่น
หรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่น เขีนชู้ อีกฝ่ายหนึ่ง
ฟ้องหย่าได้

(๒) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤตชั่ว ไม่ว่าความประพฤตชั่วนั้นจะเป็นความผิด
อาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้า

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่สมรสของฝ่ายที่ประพฤตชั่ว

อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสมาค้ำประกันประกอบ

อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๓) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุก เกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็น เป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่สมรสกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๒) คู่สมรสสม์ครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสได้ โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรส ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่ อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสมาค้ำประกัน ประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๗) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดพันท์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งกายทำให้ไม่อาจร่วมประเวณี หรือไม่อาจ กระทำการหรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของอีกฝ่ายได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน **(๑) ขของ**มาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๖ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

(๑) **สามีหรือภริยา**คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปกักระเลียงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันท**ภริยาหรือสามี**คู่สมรสหรือฉันทคูชีวิต เป็นชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่น**เป็นสามีหรือภริยา** หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่น**เป็นสามีหรือภริยา** อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๒) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤตชั่ว ไม่ว่าความประพฤตชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้า

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่สมรสของฝ่ายที่ประพฤตชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันทคู่สมรสมาค่านึงประกอบ

อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๓) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่สมรสกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๒) คู่สมรสสมัคใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันทคู่สมรสได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรส ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่ง

(๓) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่สมรสกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย หรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๒) คู่สมรสสมัคใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควรหรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสมาค่านึงประกอบอีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๗) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทัณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นไม่อาจมีเพศสัมพันธ์ได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๔/๑ แก้ไขมาตรา ๑๕๑๗

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔/๑

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๔/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๗ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) และ (๒) ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑๐) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดทันทับตามมาตรา ๑๕๑๖ (๘) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันเป็นเหตุให้ทำทันทับเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวแก่การอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔/๒ แก้ไขมาตรา ๑๕๒๐ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔/๒ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๔/๒ ดังนี้

“มาตรา ๔/๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้คู่สมรสทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔/๓ แก้ไขมาตรา ๑๕๒๒ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔/๓
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็มาตรา ๔/๓
ดังนี้

“มาตรา ๔/๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๒ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๒ ถ้าคู่สมรสหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่า
ว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่าย หรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงิน
เท่าใด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔/๔ แก้ไขมาตรา ๑๕๒๓ คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔/๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็มาตรา ๔/๔
ดังนี้

“มาตรา ๔/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๓ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑)
คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากคู่สมรสอีกฝ่ายและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะ
เลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไป
ในทำนองประพฤติกู้ก็ได้ และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากบุคคลอื่นที่แสดงตน
โดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งของตนในทำนองประพฤติกู้ก็ได้

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕ แก้ไขมาตรา ๑๕๒๘

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติตัดมาตรา ๕ ออกทั้งมาตรา

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕/๑ แก้ไขมาตรา ๑๕๓๐

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๑
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๑
ดังนี้

“มาตรา ๕/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๐ ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามความเห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดู คู่สมรสและการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๒ แก้ไขมาตรา ๑๕๓๒

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๒
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๒
ดังนี้

“มาตรา ๕/๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๒ เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส
แต่ในระหว่างคู่สมรส

(ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของ
คู่สมรสตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สิน
ระหว่างคู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๓ แก้ไขมาตรา ๑๕๓๓

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๓
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๓
ดังนี้

“มาตรา ๕/๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๓ เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสได้ส่วนเท่ากัน”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๔ แก้ไขมาตรา ๑๕๔๘/๑๕

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๔
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๕ ดังนี้

“มาตรา ๕/๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๙๘/๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๙๘/๑๕ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓)”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๕ แก้ไขมาตรา ๑๕๙๘/๑๗ วรรคหนึ่ง **คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่**

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๕

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนายวรภพ วิริยะโรจน์ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๕ ดังนี้

“มาตรา ๕/๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๙๘/๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๙๘/๑๗ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสรวมกันกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๕ ดังนี้

“มาตรา ๕/๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๙๘/๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๑๗ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้อีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสรวมกันกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้””

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕/๖ แก้ไขมาตรา ๑๕๔๘/๓๘

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๖ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๖ ดังนี้

“มาตรา ๕/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔๘/๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๓๘ ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดา กับบุตรนั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดู หรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี””

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๗ แก้ไขมาตรา ๑๖๐๖ (๓)

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๗ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหม่สน นางสาวเบญจมา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๗ ดังนี้

“มาตรา ๕/๗ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๖๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มีให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ฆ่านั้นเป็นคู่สมรสหรือผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง””

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๘ แก้ไขมาตรา ๑๖๒๕ (๑)

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการธิการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๘ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๘ ดังนี้

“มาตรา ๕/๘ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๖๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น””

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๙ แก้ไขมาตรา ๑๖๒๘

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการธิการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๙ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุปรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๙ ดังนี้

“มาตรา ๕/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๖๒๘ คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกัน ตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕/๑๐

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายธัญวจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๑๐ ดังนี้

“มาตรา ๕/๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕๙๘/๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๕๙๘/๔๒ ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายนี้ มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี”

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๑๐ ออกทั้งมาตรา

นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๑๐ ดังนี้

“มาตรา ๕/๑๐ ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบตามประมวลกฎหมายนี้มีสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิ หน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี

และให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่สมรสด้วย

หลังจากหน่วยงานของรัฐดำเนินการทบทวนตามวรรคสองแล้ว ให้หน่วยงานเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ”

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๑๐ ดังนี้

“มาตรา ๕/๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕๙๘/๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๕๙๘/๔๒ ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายนี้ มีสิทธิรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ ให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันและระหว่างบิดามารดาและบุตร แล้วแต่กรณี ตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส หรือบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ในกรณีที่ต่างฝ่ายต่างมีบุตรก่อนที่คู่สมรสนั้น ได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา^{๑๕๙๘/๔๒}ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕/๑๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายวิรัช พันธุมะผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๕/๑๑

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๕/๑๑ ดังนี้

“มาตรา ๕/๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

๙. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภแล้วพิจารณาตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรมีข้อสังเกตที่สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนี้

๙.๑ ควรแก้ไขเพิ่มเติม “เหตุผล” ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของกฎหมายที่คณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้

“เหตุผล

โดยที่สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่การก่อตั้งครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความหลากหลายของลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลทุกเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด โดยมีการอุปการะเลี้ยงดูและมีความสัมพันธ์ ไม่แตกต่างไปจากคู่สมรส ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิตได้กำหนดให้บุคคลสองคนซึ่งมีเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนคู่ชีวิตได้ โดยมีสิทธิและหน้าที่ในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวในลักษณะทำนองเดียวกันกับคู่สมรส สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบทว่าประเพณีในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้บุคคลทุกเพศสามารถก่อตั้งครอบครัวได้ และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิต ซึ่งจะทำให้สิทธิของบุคคลทุกคนเกิดความเท่าเทียมและได้รับการรับรองและคุ้มครองทางกฎหมาย โดยกำหนดให้บุคคลทุกคนได้การรับรองและคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ว่าด้วยภูมิลำเนาของคู่สมรส อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส การหมั้น การจดทะเบียนสมรส การจัดการทรัพย์สินและหนี้สินร่วมกันของคู่สมรส การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส เหตุแห่งการฟ้องหย่า การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส การเป็นทายาทโดยธรรม การรับบุตรบุญธรรม และการรับมรดกจากคู่สมรส จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๙.๒ คณะรัฐมนตรีควรเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามี ภริยา สามิภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕/๑๐ วรรคสอง

๑๐. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และข้อสังเกตของ
คณะกรรมการการวิสามัญ มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล)
เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ไม่ได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๕๒)
- (๒) เพิ่มเหตุฟ้องหย่าในกรณีที่สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่น ฉันทาคู่ชีวิต หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่น เป็นอาจिन (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑๖ (๑))
- (๓) เพิ่มเหตุที่ทำให้สิทธิรับค่าเลี้ยงชีพหมดไปในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายที่รับค่าเลี้ยงชีพ จดทะเบียนคู่ชีวิต (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๒๘)

เหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิตได้กำหนดให้บุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกันโดยกำเนิด สามารถจดทะเบียนคู่ชีวิตได้ โดยมีสิทธิและหน้าที่ในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวในลักษณะทำนองเดียวกันกับคู่สมรส สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิต จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒/๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๕ การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว”

มาตรา ๒/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๗ การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายผู้หมั้นได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่ผู้รับหมั้นเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น

เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น

สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายผู้หมั้นให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายผู้รับหมั้น แล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่ผู้รับหมั้นยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นหรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายผู้รับหมั้นต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ฝ่ายผู้หมั้นเรียกสินสอดคืนได้

ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๑๒ ถึงมาตรา ๔๑๘ แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒/๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๙ เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายผู้รับหมั้นเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายผู้หมั้นด้วย”

มาตรา ๒/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๐ ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นนั้น

(๒) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะเช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริตและตามสมควร

(๓) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางทำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส

ในกรณีที่ผู้รับหมั้นเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่า ของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่ผู้รับหมั้นพึงได้รับ หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นก็ได้”

มาตรา ๒/๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๑ ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นตาย ผู้รับหมั้นหรือฝ่ายผู้รับหมั้นไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายผู้หมั้น”

มาตรา ๒/๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๒ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ผู้หมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้ผู้รับหมั้นคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา ๒/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้หมั้นทำให้ผู้รับหมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้หมั้นนั้น ผู้รับหมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมีต้องคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา ๒/๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๕ คู่หมั้นฝ่ายหนึ่งอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตน หรือผู้ซึ่งกระทำกับคู่หมั้นของตนเพื่อสนองความใคร่ของผู้นั้นหรือคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา ๑๔๔๒ หรือมาตรา ๑๔๔๓ แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๒/๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๖ คู่หมั้นฝ่ายหนึ่งอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น”

มาตรา ๒/๑๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๔๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียกค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการดังกล่าว”

มาตรา ๒/๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะกระทำได้อีกเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้”

มาตรา ๒/๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ”

มาตรา ๒/๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๐ บุคคลสองคนซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาที่ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาที่ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าว มานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็ญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่”

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำการสมรสในขณะที่ตน มีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ไม่ได้”

มาตรา ๓/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลสองคนยินยอมเป็นคู่สมรสกันและต้อง แสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย”

มาตรา ๓/๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อ นายทะเบียนได้เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ใน ภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าบุคคลทั้งสองนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ ที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของบุคคลทั้งสองนั้น ไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่อาจทำการ จดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนา ขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว”

มาตรา ๓/๓ ให้ยกเลิกชื่อหมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๓/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๑ คู่สมรสต้องอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส

คู่สมรสต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน”

มาตรา ๓/๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙)
พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๒ ในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้
หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก คู่สมรสฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือ
ถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ
ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง
ตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้”

มาตรา ๓/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ
หรือเสมือนไร้ความสามารถ คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย
หรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้”

มาตรา ๓/๗ ให้ยกเลิกชื่อหมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๓/๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๕ ถ้าคู่สมรสมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้”

มาตรา ๓/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๙ สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่าง
เป็นคู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปี

นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต”

มาตรา ๓/๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๐ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวยอมเป็นสินสมรส”

มาตรา ๓/๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๕ ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสารนั้นก็ได้”

มาตรา ๓/๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖ คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

(๓) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(๔) ให้กู้ยืมเงิน

(๕) ให้โดยเสนาหา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

(๖) ประนีประนอมยอมความ

(๗) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(๘) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่ยกเว้นไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา ๓/๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๗๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖/๑ คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๔๗๖ ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๔๖๕ และมาตรา ๑๔๖๖ ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส”

มาตรา ๓/๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๗ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนีอันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดี ดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหน้าที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน”

มาตรา ๓/๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๘ การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้น ต้องทำเป็นหนังสือ”

มาตรา ๓/๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๑ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่า ส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้”

มาตรา ๓/๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๒ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่ วัตถุประสงค์ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว เป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้”

มาตรา ๓/๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๓ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าคู่สมรสฝ่ายนั้นจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่า จะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้”

มาตรา ๓/๑๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๘๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส

(๑) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด

(๒) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง

(๓) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส

(๔) ชัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๕) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส”

มาตรา ๓/๒๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔/๑ ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามมาตรา ๑๔๘๒ มาตรา ๑๔๘๓ หรือมาตรา ๑๔๘๔ ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้”

มาตรา ๓/๒๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๕ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรส โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า”

มาตรา ๓/๒๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๖ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา ๑๔๘๒ วรรคสอง มาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔ มาตรา ๑๔๘๔/๑ หรือมาตรา ๑๔๘๕ อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอหรือตามมาตรา ๑๔๙๑ มาตรา ๑๔๙๒/๑ หรือมาตรา ๑๕๘๘/๑๗ หรือเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส”

มาตรา ๓/๒๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๗ ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสีทธิระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล”

มาตรา ๓/๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๘ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น”

มาตรา ๓/๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๙ ถ้าคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”

มาตรา ๓/๒๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๐ หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้

(๑) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัธยาศัย

(๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน

(๔) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน”

มาตรา ๓/๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๑ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”

มาตรา ๓/๒๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๒ เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา ๑๔๘๔ วรรคสอง มาตรา ๑๔๙๑ หรือมาตรา ๑๔๙๘/๑๗ วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา ๑๔๗๔ (๒) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง”

มาตรา ๓/๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๒/๑ ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลง เพราะคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม”

มาตรา ๓/๓๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๓ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน”

มาตรา ๓/๓๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๘ การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๓/๓๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๑๔๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา ๓/๓๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ถ้าศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการสมรสจนบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๘ หรือเมื่อบุคคลมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๘ ให้ถือว่า การสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส”

มาตรา ๓/๓๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๘ ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าวนั้นเสียด้วย”

มาตรา ๓/๓๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอม จะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๖ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

(๑) **สามีหรือภริยา** คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันท **ภริยา** หรือ **สามี** คู่สมรสหรือฉันทคู่ชีวิต เป็นชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจฉิน หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่นเป็นอาจฉิน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๒) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่สมรสของฝ่ายที่ประพฤติชั่ว
อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความ
เป็นอยู่ร่วมกันฉันทคู่สมรสมาค่านึงประกอบ

อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๓) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่สมรสกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๒) คู่สมรสสมใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควรหรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรสอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสมาค่านึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๗) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้ไม่อาจร่วมประเวณี หรือไม่อาจกระทำการหรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของอีกฝ่ายได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

มาตรา ๔/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๗ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) และ (๒) ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่าานั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑๐) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดทณฑ์บนตามมาตรา ๑๕๑๖ (๘) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของคู่สมรสอันเป็นเหตุให้ทำทณฑ์บนเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้”

มาตรา ๔/๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้คู่สมรสทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด”

มาตรา ๔/๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๒ ถ้าคู่สมรสหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่าย หรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด”

มาตรา ๔/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๓ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไปในการทำงานชู้สาว หรือจากผู้ซึ่งแสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในการทำงานชู้สาวก็ได้

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๘ ถ้าฝ่ายที่รับค่าเลี้ยงชีพสมรสใหม่หรือจดทะเบียนคู่ชีวิต สิทธิรับค่าเลี้ยงชีพย่อมหมดไป”

มาตรา ๕/๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๐ ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรส และการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร”

มาตรา ๕/๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๒ เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส
แต่ในระหว่างคู่สมรส

(ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของ
คู่สมรสตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่าง
คู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า”

มาตรา ๕/๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๓ เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสแต่ละฝ่ายได้ส่วนเท่ากัน”

มาตรา ๕/๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔๘/๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐)
พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๑๕ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ
และคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้
บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓)”

มาตรา ๕/๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๔๘/๑๗ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๑๗ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ
และศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็น
ผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสรวมกันกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามี
เหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้”

มาตรา ๕/๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔๘/๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๓๘ ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดา
กับบุตรนั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับ
การอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้โดยคำนึงถึง
ความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี”

มาตรา ๕/๗ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๖๐๖ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็น
ทางที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ซ่อนนินให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์

หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ข่มานั้นเป็นคู่สมรสหรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง”

มาตรา ๕/๘ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๖๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นสุดด้วยเหตุความตายนั้น”

มาตรา ๕/๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๖๒๘ คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน”

มาตรา ๕/๑๐ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้แก่คู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่สมรสด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการทบทวนตามวรรคหนึ่ง และเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๕/๑๑ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตัวที่สด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๑๓/๒๒๓๕

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ ๑๔๕๕๕/พธ๖๕
วันที่ พ.พ.น.๖๕
เวลา ๑๕.๑๕ น.

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการธิการ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. เป็นผู้พิจารณา ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกษิต์เดช ชุติมันต์	๒. นางสาวกิตติธัญญา วาจาดี
๓. นางสาวเกศศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	๔. นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร
๕. นางสาวชนก จันทาทอง	๖. นายชานันท์ ยอดหงษ์
๗. นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ	๘. นางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์
๙. นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	๑๐. นางสาวรณิกานต์ พรพงษาโรจน์
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนกฤต จิตรอารีย์รัตน์	๑๒. นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๓. นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้อ็อคซี	๑๔. นายพรชัย ตระกูลวรานนท์
๑๕. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	๑๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๑๗. นายวิรัช พันธุมะผล	๑๘. นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์
๑๙. นายสมบัติ เดียววิศเรศ	๒๐. นายสรชิต สุจิตต์
๒๑. นายสุพล พันธุมโน	๒๒. นายสุรชาติ เทียนทอง
๒๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	๒๔. นายอนุชา นาคาศัย
๒๕. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	

/บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอนุชา นาคาศัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักกรรมการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๓๑๐

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๑๖๖๓ / ๒๕๖๕
วันที่ ๓ / พ.ค. / ๕๖ เวลา ๑๕.๕๕ น.
ส่งกลุ่มงาน..... คำเจ้า

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑
สำนักการประชุม
เลขที่รับ ๑๓๖ / ๒๕๖๕
วันที่ ๓ / พ.ค. / ๕๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๕๑๓ / ๒๕๖๕
วันที่ ๓ / พ.ค. / ๕๖ เวลา ๑๖.๑๐ น.